

Το φαινόμενο Ιωάννης Μακρυγιάννης

Αφιέρωμα / 1821-2021: Ανάσταση του Γένους

Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος - Συγγραφέας

Όλες οι πληροφορίες που θα αναφερθούν προέρχονται από το δικό του συγγραφικό έργο τα «ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ». Είναι προφανές ότι όλα τα απομνημονεύματα, και συνεπώς και του Μακρυγιάννη, έχουν προσωπικό χαρακτήρα και υποκειμενικό τρόπο εξιστόρησης των γεγονότων, διότι μέσα στις ιστορίες που διηγείται εμπλέκεται με τον άλφα ή βήτα τρόπο και ο ίδιος. Υπάρχουν όμως διαφορές από απομνημονεύματα σε απομνημονεύματα, όπως υπάρχουν διαφορές από άτομα σε άτομα. Άλλος είναι περισσότερο αντικειμενικός και άλλος λιγότερο.

Απομνημονεύματα θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε και τις Ιστορίες του Πελοποννησιακού Πολέμου του Θουκυδίδη, γιατί και ίδιος εμπλέκεται σε αυτές και μάλιστα ως στρατηγός σε στρατιωτική αποστολή, στην οποία κατά την γνώμη των Αθηναίων απέτυχε και έτσι τιμωρήθηκε με εξορισμό. Όμως η όλη αντικειμενικότητά του δεν μπορεί καθόλου να αμφισβητηθεί. Απομνημονεύματα έγραψε και ο Ιούλιος Καίσαρας για τον Γαλατικό πόλεμο αλλά και αυτός θεωρείται πολύ αντικειμενικός.

Με αυτήν λοιπόν την επιφύλαξη θα μιλήσουμε για τον Μακρυγιάννη, που αποτελεί μια πολυχιδή προσωπικότητα, γιατί έπαιξε σημαντικό ρόλο τόσο κατά την διάρκεια της Επανάστασης του 1821, όσο και μετά την Επανάσταση, στα πρώτα χρόνια του ελεύθερου βίου της Νεότερης Ελλάδας, επί Καποδίστρια και Όθωνα. Κανείς δεν αμφισβήτησε την αγωνιστικότητά του, τον αγνό πατριωτισμό του, τις φιλελεύθερες ιδέες του και την ανησυχία για την προκοπή του Έθνους. Φέτος το

2021, που γιορτάζουμε τα 200 χρόνια από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης είναι πολύ επίκαιρο να θυμηθούμε και να διδαχτούμε από έναν τέτοιο ήρωα της Επανάστασης.

Θα αποφύγουμε τα κουραστικά βιογραφικά και θα περιοριστούμε να εξετάσουμε την προσωπικότητα του Μακρυγιάννη ως στρατιωτικού, ως πολιτικού, ως ανθρώπου χριστιανού και πατριώτη και ως αξιόλογου συγγραφέα.

Ο Μακρυγιάννης ως στρατιωτικός

Ο Μακρυγιάννης δεν είχε βάλει στο μυαλό του να γίνει στρατιωτικός. Φτωχός και από φτωχή οικογένεια προσπάθησε να σταθεί στα πόδια του ως υπάλληλος ενός εμπόρου, του Αθανάσιου Λιδωρίκη, να διακριθεί και να γίνει και αυτός ένας τόσο πετυχημένος έμπορος, ώστε οι Τούρκοι να τον θεωρούν πλούσιο. Το 1820 μυείται στην Φιλική Εταιρεία, γεγονός που το αφηγείται με γλαφυρό τρόπο, συλλαμβάνεται και φυλακίζεται. Έμεινε μόνο δύο μήνες στη φυλακή και δραπετεύοντας πηγαίνει πρώτα σε ένα Τούρκο μπέη τον Ισμαήλ, φίλο του Αλή Πασά και εχθρό του Σουλτάνου, για να καταλήξει στις διαταγές του οπλαρχηγού Γώγου, ο οποίος του ανάθεσε διάφορες στρατιωτικές αποστολές, τις οποίες τις έφερε εις πέρας με επιτυχία. Από εκεί και πέρα οι πετυχημένες στρατιωτικές επιχειρήσεις είναι πάρα πολλές και σημαντικές. Συνεργάστηκε με τον Ανδρούτσο, τον Νικηταρά και τον Γκούρα σε αστυνομικά καθήκοντα στην Ακρόπολη των Αθηνών αλλά και με πολιτικούς αρχηγούς, τον Κωλέτη, τον Μαυροκορδάτο, τον Μεταξά κλπ. και φυσικά με τον κυβερνήτη Καποδίστρια και τον βασιλιά Όθωνα.

Οι στρατιωτικές αρετές που τον διέκριναν ήταν η σοφία στην τέχνη του πολέμου και της νίκης, η ανδρεία είτε ως επιτιθέμενος είτε ως αμυνόμενος, η αφοβία στους κινδύνους, η ταχύτητα, η μανία και η ορμή κατά την επίθεση αλλά και η σθεναρή αντίσταση στο πόστο του, με αποτέλεσμα ποτέ να μην φεύγει από αυτό. Η πολεμική τακτική που εφάρμοζε ήταν η αντεπίθεση «το κόντρα γιουρούσι» την κατάλληλη στιγμή, την οποία συνδύαζε με την σθεναρή άμυνα, με αποτέλεσμα να ξανακερδίζει με την τακτική αυτή τις θέσεις που τυχόν έχανε. Όλα αυτά αποδείχτηκαν σε όλες τις επιχειρήσεις που έλαβε μέρος, κυρίως όμως σε τέσσερις: στην πολιορκία του Νεόκαστρου, στην μάχη στους Μύλους, στην πολιορκία της Ακρόπολης και στην εκστρατεία στον Πειραιά.

Η σημαντικότερη ίσως στρατιωτική του επιτυχία είναι η οχύρωση στους Μύλους της Πελοποννήσου και η επιτυχής απόκρουση του Ιμπραήμ. Το 1825 ο Ιμπραήμ με τους Άραβες σπέρνει σε όλη την Πελοπόννησο τον φόβο και τον τρόμο. Ο Μακρυγιάννης αυτοβούλως και χωρίς κυβερνητική αποστολή έρχεται στις 11 Ιουνίου να υπερασπιστεί τις αποθήκες των τροφίμων και των πολεμοφοδίων που

προορίζονταν για τον Ιμπραήμ, αλλά τα ελληνικά καράβια τα είχαν πάρει από τους Άραβες και κατέληξαν στα χέρια των Ελλήνων για την τροφοδοσία του αρχηγού της Επανάστασης, του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, ο οποίος μάχονταν κι αυτός στην Πελοπόννησο κατά του Ιμπραήμ. Αυτά τα τρόφιμα και τα πολεμοφόδια, αν έπεφταν στα χέρια των Τούρκων, θα τα στερούσαν από τα παλικάρια του Κολοκοτρώνη, με αποτέλεσμα η αντίσταση να γίνονταν προβληματική, ενώ ο Ιμπραήμ θα γινόταν κάτοχος όλων αυτών, που ήταν απολύτως απαραίτητα για τη συνέχιση της κατάκτησης της Πελοποννήσου, αρχής γενομένης από την κατάκτηση του Ναυπλίου.

Η έγνοια του Μακρυγιάννη ήταν να δημιουργήσει οχυρωματικές θέσεις (ταμπούρια, τοίχο μέχρι την θάλασσα), να εξασφαλίσει το απαραίτητο νερό και να οργανώσει την επιχείρηση με τα παλικάρια του, ενώ οι κυβερνητικοί στρατιώτες νοιάζονταν μόνο για τους μισθούς τους και ήταν πολύ χαλαροί. Οι δικοί του πήγαν και αυτοί να πάρουν τους μισθούς τους από την Κυβέρνηση αλλά ξαναγύρισαν πάλι πίσω στον Μακρυγιάννη. Υπόψη ότι κάθε καπετάνιος εξασφάλιζε ο ίδιος τους μισθούς των στρατιωτών του, οι οποίοι ήταν κυρίως μισθοφόροι, είτε γιατί ήταν φτωχοί είτε γιατί ξεκληρίστηκαν οι οικογένειές τους.

(Συνεχίζεται)

<https://bit.ly/3I0bCx1>